הלכה · משנה תורה · מפרשים · ברכת אברהם · ספר עבודה

ברכת אברהם על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבנו אברהם בן הרמב"ם

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

ברכת אברהם על משנה תורה, הלכות פסולי המוקדשין

רבנו אברהם בן הרמב"ם

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/ברכת-אברהם-על-משנה-תורה-הלכות-פסולי-המוקדשין/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ד 4
הלכה א 4

פרק ד

הלכה א

שאלה ועוד אמר הרב ז"ל בספר עבודה **חטאת צבור שאבדה ונמצאת אחר כפרה בין ראויה בין אין ראויה תרעה עד שיפול בה מום ותמכר ויפלו דמיה לנדבה.** ואמאי והא תנן על שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חדשים מכפרין דברי ר' יהודה ר' שמעון אומר שעירי הרגלים מכפרין אמרו לו מהו שיקרבו זה בזה אמר להן יקרבו אמרו לו הואיל ואין כפרתן שוה היאך הן קרבין אמר להן כולן הן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ובאבודין ונמצאו אחר כפרה עסקינן ופירוש קריבין זה בזה שאע"פ שהקדישן לשם חטאת ראש חדש יקריב אותו לשם חטאת הרגל כדתניא מודה ר' שמעון בשעיר שלא קרב ברגל יקרב בראש חדש שלא קרב בראש חדש יקרב ביום הכפורים וכו' שאם תאמר דחכמים לא סבירא להו דקרבין זה בזה הא גרסינן אהא דאמר ר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר' שמעון אינן נפדין תמידין לדברי חכמים נפדין תמידין ואמרינן... דמאן חכמים דאמרו לו ואקשינן וממאי דאמרו לו ר' יהודה היא ומשום לב בית דין מתנה עליהן והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמינא לב בית דין מתנה עליהם אטו הכי קרבי אלא לדידך אמאי יקרבו ודלמא ר' מאיר היא והכי קאמר ליה בשלמא לדידי דאמר כל השעירין כפרתן שווה אטו הכי קרבי אלא לדידך אמאי יקרבו הרי תלמוד ערוך דכולהו סבירא להו דקרבין זה בזה והאי דקאמרי ליה לר' שמעון מה שיקרבו לפום סבריה הוא דקאמרי ליה משום דלא ס"ל דכפרתן שוה ומודה הוא דאע"ג דחלוקין הן בכפרתן קרבין כדתניא ומודה ר' שמעון בשעיר שלא קרב ברגל שיקרב בראש חדש שתחלתו לא בא אלא לכפר על מזבח החיצון וודאי לא אמר הרב ז"ל דבר זה אלא שהלך בסוגיא זו אחר פירושו של רבינו יוסף בן מגש ז"ל שפירש קרבין זה בזה אם אירע מקרה או אונס ולא הקריבו שעיר החטאת ברגל שמקריבין אותו בראש חודש חוץ משעיר של ראש חודש.

ודבר זה של תימה היאך סליק אדעתין לאקריבי קרבן חוץ מיום חובתו הא קי"ל לדברי הכל אם עבר היום בטל קרבנו מדכתיב דבר יום ביומו ונאמר עולת חדש בחדשו אם עולת התמיד לא קרבא מיום ליום אחד חטאת קריבה מחדש לחודש ותו הא דומיא דתמידין שלא הוצרכו לצבור נינהו דקאמרי מאן חכמים קסברי לב בית דין מתנה עליהן חכמים דאמרו לו דקסברי לב בית דין מתנה על השעירין אם הוצרכו הוצרכו ואם לאו יקרבו לשם רגל אחר או חודש אחר משום דלב בית דין מתנה עליהן ואע"פ שאין כפרתן שוה למאי דסליק אדעתין דר' יהודה היא ואי אמרת דקרבין הן תשלומין לשעבר היכי

נפיק מניה דסבר ר' יהודה לב בי"ד מתנה עליהן וכי דבר שאין לו תשלומין מהניא ביה התנאות בי"ד ואי סלקא דעתא מהניא אפילו ר' מאיר דסבר כפרתן שווה צריך תנאי בי"ד דאי לא קרבי האידנא יקרבו ברגל אחר ולפי טעמו של ר' שמעון דמודה דקרבי זה בזה משום כולהו על מזבח החיצון קרבי אמאי עבר היום יבטל קרבנו הא כולהו על מזבח החיצון קרבי אלא לאו שמע מינה לא איירו תנאי ואמוראי אלא בשעיר שאבד והקריבו אחר תחתיו דהיינו לא הוצרכו לצבור ולדברי הכל קרב ברגל אחר או בראש חדש לשם חטאת אותו היום ומאי דקא פסיק הרב ז"ל שתרעה עד שיפול בה מום לא נאמר דין זה אלא בפר ושעיר של יום הכפורים ושעירי ע"ז דתניא פר ושעיר של יוה"כ שאבדו והפריש אחרים תחתיהן וכן שעירי ע"ז שאבדו והפריש אחרים תחתיהן כולן ימותו דברי ר' יהודה ר' אלעזר ור' שמעון אומרים ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה שאין חטאת צבור מתה ואוקימנא טעמא דלא קרבי גופיה עולה גזרה לאחר כפרה וטעמא דמלתא משום דחטאות פנימיות נינהו וכדקא יהיב ר' שמעון טעמא דכולהו על מזבח החיצון קרבי והני לאו על מזבח החיצון ואי כדקסברי דר' יהודה סבר בשעירי הרגלים ירעו מאי שנא הני דימותו ולא ירעו כולהו חטאת צבור נינהו.

תשובה ר' שמעון דאמר קרבין זה בזה לית הלכתא כותיה דר' יהודה מפליג עליה וסבירא ליה אין קרבין זה בזה כדדייקינן מגמרא דמאן חכמים והתם ממאי דמאן אמרו לו ר' יהודה היא ומשום לב בית דין מתנה עליהם דילמא ר' מאיר היא כלומר מאין לך דהאי אמרו לו ר' יהודה דסברא ליה אין קרבין זה בזה ומשום דלב בי"ד מתנה עליהם ופרים תמימין דלמא ר' מאיר היא וכו' זה הוא הפירוש הנכון דפריש רבינו יוסף הלוי זצ"ל ולא מפני שטעה ז"ל בפירוש ענין קרבין זה בזה לא סמכינן על שאר פירושו ואותה התוספת שהוספתה בלשון התלמוד בדבריך ואמרת והכי קא אמר ליה בשלמא לדידי לב בי"ד מתנה עליהן אטו הכי קרבי אלא לדידך אמאי יקרבו אין זו התוספת בתלמוד ואם היא בספרים שלכם הגיהו אותם שמא פירוש הוא למקצת המפרשים כמותכם ונכנס בתוך לשון ספרי התלמוד שלכם שהרבה מקומות בספרי הגמרא כך וכי עלה על דעת לומר דר' יהודה סבר קרבין זה בזה אילו היה ר' יהודה סובר שקרבין זה בזה היכי משכחת חטאת הצבור מתה כדאשכחן ליה בכל מקום דחטאת הצבור לדבריו מתה בההיא דתנן בתמורה חטאת היחיד וכו' ושל צבור אינה מתה ר' יהודה אומר תמות אלא לעולם לא סבירא ליה לר' יהודה דקרבין זה בזה והואיל דר' יהודה חולק על ר' שמעון וקי"ל ר"ש ור' יהודה הלכה כר' יהודה לית הלכתא כר' שמעון דאמר קרבין זה בזה.

ואם יש נפש אדם לומר הרי ר' מאיר גם הוא סבירא ליה קרבין זה בזה ואין דבריו של

אחד במקום שנים נימא אע"ג דאיכא למימר לא מצינו האי סברא לר' מאיר אלא בדילמא לא בפירוש אעפ"כ הרי חכמים נמי פליגי על ר' שמעון דקא מדמינן פלוגתיהו בנפדין תמימין לפלוגתייהו בקרבין זה בזה לדברי חכמים תמידין נפדין תמידין דר' יוחנן גמרא גמיר לה וממילא שמעינן דרבנן נמי דאינהו רבים לא סבירא להו קרבין זה בזה והוו להו תנאי דסברי קרבין זה בזה מיעוט לגבי רבים ולית הלכתא כותיהו והאי דתניא ומודה ר' שמעון בשעיר שלא קרב ברגל שיקרב בר"ח וכו' לאו למימרא דר' יהודה או רבנן כך סבירא להו והאי הודאה לדבריהן היא אלא האי הודאה לר' מאיר היא כלומר אע"ג דפליג ר' שמעון על ר' מאיר בכפרת שעירים ואמר אינה שוה מודה דקרבין זה בזה... כך סבירא ליה הואיל וכפרתן שוה וכך יתבאר מהתוספתא דשבועות וממנה יתבאר דר' מאיר סבירא ליה קריבין זה בזה בלא ספק לה מההיא דגרסינן דילמא ר' מאיר היא וכו' ולא עוד אלא אפילו ר' שמעון דסבר קריבין זה בזה לא איירי באבודין כלל אלא כשהיו בית דין שוגגין או אנוסין בלבד כדפריש רבינו יוסף הלוי זצ"ל דתניא בתוספתא דמנחות קטרת שלא קרבה חציה בבקר תקרב כולה בין הערבים שעירי הרגל שלא נקרבו ברגל יקרבו בר"ח לא קרבו בראש חודש יקרבו ביום הכפורים וכו' אמר ר' שמעון אימתי בזמן שהיו בית דין אנוסין או שוגגין אבל אם היו מזידין וכו' הלכך לא איירי באבודין כלל.

ואע"ג דלא פליג ר' שמעון בין שוגגין או אנוסין ובין מזידים אלא בתמיד וקטורת אבל בשעירי רגלים וראשי חדשים ומוספין לא פליג בין אנוסין או שוגגין או מזידין מכל מקום שמעינן דלא איירי אלא במקרה של בי"ד בלבד אבל באבודין לא איירי כלל כדפריש **גאון התלמוד** ז"ל ולא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול די לך להבין פירושו אבל לעקור אותו כולו אין כל רב יכול להכניס עצמו בכך כל שכן אחרים אבל הך דאמר ז"ל דאיירי ר' שמעון בתשלומין ועניין הדברים שקרבין באחרין תשלומי ראשון כדאמר ז"ל בכלל דבריו שכיון שלא הקריבו שעירים כלל לפיכך לדבר תשלומין קרבין זה בזה ודאי דברי שגגה הן ושגיאות מי יבין דקיימא לן עבר יום בטל קרבנו ובפירוש תניא בתוספתא מוספי שבת שלא קרבו בשבת זו יקרבו בשבת אחרת חובת השבת הבאה והוא הדין לשעירי חטאת ולפום חורפא שבשתא ואע"ג דיכול אדם לדחוק ולהעמיד פירושו אליבא דר' שמעון ור' מאיר ולומר דעבר יום בטל קרבנו אליבא דהלכתא וזה הפירוש אליבא דר' מאיר ור' שמעון דסברי קרבין זה בזה וכן נמי האי דתניא יקרבו בשבת אחרת חובת השבת הבאה אינו הדין לשעירי חטאת שהן באין לכפרה האמת הוא דלא איירי תנאי בתשלומין כלל תדע דקא מתמהינן לר' שמעון הואיל ואין כפרתן שוה היאך הן קרבין ומהדר להו כולן באין לכפר על טומאת מקדש וקדשיו ואילו היה סבירא ליה לר' שמעון

דקרבין באחרין תשלומי ראשון לא הוה עליה תמיהא מכפרתן אינה שוה כלל.

ובפירוש חלק אבא מארי ז"ל על רבינו **יהוסף הלוי** ז"ל בפירוש המשנה בתשלומין ופירש כך **ומעני קולהם** שיקרבו זה בזה אן יקרב שעיר ראש חדש אבא תאכר תקריבה פי רגל מן אל רגלים ויכון שעיר רגל ושעיר רגל אדא תאכר תקריבה פי ראש חדש ויכון הו בעינה שעיר ראש חדש זה הוא נוסח פירושו במסכת שבועות בכתב ידו ודאתינן עלה מעיקרא אפילו לר' שמעון ליכא לאקשוי על דברי אבא מארי זצ"ל דהוא ז"ל בחטאת צבור שאבדה איירי ור' שמעון לא איירי באבודין כלל ואותה הנבואה שנתנבא כבודך ובאבודין ונמצאו אחר כפרה עסקינן לא עמדה לה מופת ולא אות כדי שנאמין בה וכבר פירשנו הראיות הברורות דלא אירינן באבודין ושפסק ז"ל דחטאת צבור שנמצאת אחר כפרה תרעה עד שיפול בה מום כדאמר רבינו יוסף הלוי ז"ל פסקא אליבא דהלכתא וסוגיא דגמרא הוא דמסוגיא דגמרא ביומא ובתמורה ובהוריות מתברר דכל דאמר ר' יהודה תמות אמרי רבנן רועה עד שיפול בה מום ומדתנן חטאות יחיד שכפרו הבעלים מתות ושל צבור אינן מתות דייקינן דרועות עד שיפול בהן מום דאילו הוי סבירא להו לרבנן דקרבין בעצמן לא תנן ושל צבור אינן מתות אלא ושל צבור קריבין בעצמן לחובות אחרים ומדלא תנן הכי שמעינן דרועות ומדתנן ביומא והשני ירעה עד שיסתאב וימכר ויפלו דמיו לנדבה שאין חטאת הצבור מתה דיקינן שכל חטאת הצבור שנמנע הקרבתה לשם חובתה כך דינה שתהא רועה עד שיפול בה מום ותמכר ויפלו דמיה לנדבה שהתנא נתן הטעם ירעה וכו' שאין חטאת הצבור מתה הא כל חטאת צבור שאינה קריבה לשם חובתה הואיל ואינה מתה כך דינה.

הנה נתברר לך דדבריו ז"ל תרוצין ועומדין אליבא דהלכתא ודוקיא דמתניתין ובריתא וגמרא וליכא בהו ספיקא ולא עליהו קושיא וכבר הרוחנו בפירוש שמועה זו דקשה היא ועמוקה ואין כל דעת יכולה להבין סודותיה במהרה ונראה מדבריך שדמית דהאי דאמר ר' יוחנן תמידין שלא הוצרכו להן נפדין תמימין באבודין איירי וזו טעות שמהלשון תתבאר לך חדא דתמידין אמר והאי דמרמינן לה בגמרא לשעירי חטאת ושקלינן וטרינן בה על לב בית דין מתנה עליהם ולעולם לא איירי ר' יוחנן אלא בתמידין ועוד לא הוצרכו להן. אבא מארי לא איירי אלא בתמידין שהוכנו כההוא דתנן אין פוחתין מששה טלאים וכו' ולא נצרכו להן אלא אתותרו כדפריש **רבנו יוסף** ז"ל וזו אינה צריכה לא לפנים ולא לפני ולפנים שלא הוצרכו להן.